

«Гостина, гостина...» (Відбувся 48 огляд народних пісень «Маковицька струна»)

Після дворічної перерви у зв'язку з спалахом коронавірусу COVID-19 в Бардієві і Пряшеві відбулися концерти переможців регіональних конкурсів і гостей огляду народних пісень «Маковицька струна». Правилком у попередні роки було, що концерти

монтованому спортивному залі «Мир» в суботу, 12 листопада 2022 року (пройшли два концерти – о 15.00 год і 19.00 год.), приманив кілька сотень глядачів. Такою ж багатого була участь і в Пряшеві наступного дня в неділю, 13 листопада 2022 р. Великий

нощам живе і далі набуває нові сили, поповнюючись співаками з рядів молоді і дітей. Це пісенне свято виявляє нові таланти, оживляє надбаня минулих поколінь і повертає їх до життя. Воно єдине тих, які виступають зі сцени, але і глядачів, які раді

▲ Лауреатка огляду «Маковицька струна» в солоспіві Сабіна Гошко. (Свидник).

▲ Лауреатки «Маковицької струни» в дуоспіві Михаела Василенко – Даниела Бандурич (Зубне).

проходили за великої участі глядачів. Тому було питання, чи перерва не завдала шкоди улюбленому пісенному святу. Участь співаків і заповне-

зал Театру ім. Йонаша Заборського був заповнений майже до останнього місця (зал розрахований майже на 700 місць).

▲ Лауреати «Маковицької струни» в тріоспіві Моніка, Ніколас і Юлія Корманик (Великий Шариш).

ні зали свідчили, що пісенне свято знову оживає.

48 огляд народних пісень «Маковицька струна» в Бардієві, який відбувся у відре-

Голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан, відкриваючи програму в Бардієві, підкреслив, що фестиваль, наперекір фінансовим труд-

зустрічам з народною піснею. Завданням сучасників є подбати про те, аби ніколи не засохло джерело, яке живить «Маковицьку струну».

Програма цьогорічного концерту під назвою «Гостина, гостина...» (музична обробка – Віктор Гащак, сценарист та режисер – Івета Світок, асистенти режисера – Ігор Крета і Марек Світок, конференсьє – Степан Гій, сценограф – Ладислав Цупер) йшла за схваленим порядком. Організаційний комітет пісенного огляду на чолі з Павлом Богданом вклав ве-

▲ Заключна сцена огляду народних пісень «Маковицька струна» в Бардієві.

лику долю енергії в реалізацію пісенного свята, щоб воно пройшло успішно і щоб принесло відповідний ефект. Як показали концерти в Бардієві і Пряшеві, любовне ставлення до перлин народних у подобі народних пісень приносить свої плоди. Пісня на сцені повертається з минушини у сучасність, знову оживає і приносить з собою нову естетичну красу.

Задумом сценаристки і режисерки Івети Світок, за професією вчительки української мови, було відтворити традиційну гостину на нашому селі, відобразити картину побуту людини з відповідними звичаями і традиціями, віруваннями і естетичними уподобаннями. Сценаристка і режисерка розподілила програму до шістьох частин (блоків), причому учасники кожного блоку виходили на сцену разом під спів і музику, сідали за гостинний «пісенний стіл», тихо підспівуючи ту чи іншу мелодію.

Пісенна гостина принесла глядачеві відповідну естетичну насолоду. Зі сцени звучали ліричні, соціально-побутові пісні, але і балади (як приклад – «Ей, кедь я йшла вчора вечар з панського» у виконанні Анни Бенцкової (Словінки) і Анни Форґачової (Кромпахи) або «Од півночі до півночі», яку заспіва-

ла Ніна Маніакова зі Сміжан.

У програмі виступили переможці семи регіональних оглядів «Маковицької струни», які пройшли через строге конкурсне сито і з них поступив, за нашими підрахунками, кожен третій співак чи співачка. Пісенна географія «Маковицької струни» розростається. Співаками чи співачками були представлені такі «традиційні» для «Маковицької струни» села і міста, як Шашківці, Баєрівці, Біловежа, Радвань н/Л., Свидник, Словінки, Стрпків, Пряшів, Кошиці, Великий Шариш, Сечівці, Нижня Камениця, Зубне, Завадка, Ольшовани, Нижня Ядлова, Ортутова, Дуплин, але і Гералтів, Берестів, Сміжани, Попрад, Кромпахи, Беняківці, Тепличка, Списька Нова Весь. Найменше на пісенному святі були представлені Снинщина і Любовнянщина.

В огляді виступили співаки за супроводу Оркестру народних інструментів Юліуса Селчана в обробці Юліуса Селчана-старшого і Мілоша Веверки. Поруч з народними піснями прозвучали пісні і музика Юрія Цимбори, Йосифа Бицка, Ладислава Мацка, Анни Сервицької, Юліуса Селчана-старшого, Яна Кромпашика,

Певним відлунням росій-
(Продовження на 2 стор.)

Нарада Управи «Європейського Конгресу Українців» у Празі

У Празі від 29 до 30 жовтня 2022 р. відбулася нарада розширеної Управи «Європейського Конгресу Українців» (далі ЕКУ). До Будинку нацменшин у Празі прибули представники 10 країн Європи (Бельгія, Естонія, Молдова, Німеччина, Польща, Португалія, Румунія, Словаччина, Угорщина, Чехія).

Зі Словаччини, у засіданні наради Управи ЕКУ, взяв участь Віктор Бандурчин (заступник голови ЦР СРУСР, секретар ЕКУ).

У режимі онлайн долучились ще 4 очільники європейських організацій (Великобританія, Греція, Іспанія, Сербія) та Сергій Кузан, голова партнерської організації «Український центр безпеки та співпраці», який (онлайн) передав ЕКУ Грамоту від МО України «За вагомий внесок у справу боротьби за свободу та незалежність України».

Під час зустрічі обговорено організаційну, економічну

та гуманітарну діяльність ЕКУ, включно програм для підтримки України. Нараду відвідали Віталій Усатий, тимчасово повірений у справах України в Чехії,

з Польщі як асоційованого члена ЕКУ.

Учасники наради вшанували пам'ять визначних українців на Ольшанському кладовищі

▲ Барбара Рухала, уродженка Нового Сонча (Польща), знову відвідала Бардієв у четвер, 10 листопада, щоб показати свої унікальні роботи – ікони – у виставковій залі відділу культури. Для авторки живопис – це медитація, молитва, виконання зобов'язань і свідчення, на що можна прийти і побачити до 31 грудня 2022 року. Я. М.

▲ Учасники наради.

директор Будинку нацменшин Якуб Штедронь та представники чеських неприбуткових організацій.

У ході наради, за Статутом ЕКУ, прийнято Фундацію Uniters

та відвідали акцію в підтримку України та демократичного чеського суспільства «Чехія проти страху» (40 тис. учасників), що відбулася 30.10.22 в центрі Праги.

«Тостина, гостина...»

(Закінчення з 1 стор.)

ського нападу на Україну на «Маковицькій струні» був виступ Тараса Носова з воєнним подіями позначеного Краматорська, який із значною мірою переживав за долю рідної землі виконав пісню Миколи Лисенка на слова Михайла Старицького «Ніч яка місячна». Тривогою за долю рідної землі був сповнений і виступ тріо співачок гурту «Роксана» з Великого Березного (Україна). Другим гостем у програмі пісенного свята «Маковицька струна» був Михайло Будинський з Воєводини, виступ якого став можливим на основі довгочасної партнерської співпраці між Союзом русинів-українців Словацької Республіки і Союзом русинів українців Сербії.

пісні Стефанія Ковачова (Ортутова) (пісня «Загнала я вітці»), за довгочасну участь школи та культуру. Притім, здається, у Пряшеві є потенційні можливості для про-

▲ За краще виконання української пісні приз одержали Никола та Іванна Галчикові (Нижня Ядлова).

були нагороджені Анна Бенцова (Словінки) і Анна Форгачова (Кромпахи).

ведення подібних пісенних свят, бо інтерес до народної пісні зростає.

Місто Бардіїв цінує те, що «Маковицька струна» проходить саме у цьому місті. Це видно на ставленні місцевих властей, головним чином, приматора міста Бориса Ганущака до організації і проведення пісенного огляду в Бардіїві. На знак визнання внеску Союзу русинів-українців Словацької Республіки, особисто голови Центральної ради СРУСР в розвиток культури міста Борис Ганущак під час 48 конкурсного огляду «Маковицька струна» вручив приз приматора Бардієва голові Центральної ради СРУСР Павлові Богдану.

Щасливої дороги «Маковицькій струні» до дальших років і десятиліть!

Мирослав ІЛЮК.

Фото Ладислава ЦУПЕРА.

▲ На «Маковицькій струні» в Бардіїві.

За рішенням журі лауреатами 48 конкурсного огляду «Маковицька струна» стали: в категорії тріоспіву Моніка, Николас і Юлія Корманік (пісня «Кукуцько панічко» – «Пониже Мигалья») з Великого Шариша, в дуоспіву Михаела Василенко – Даниела Бандурич із Зубного (пісня «У зеленій убочі»), а в солоспіву Сабіна Гошко з Свидника (пісня «Перелаз, перелаз»). Призом глядача було нагороджене тріо співачок – Ніна Маніакова (Сміжани), Ніна Шмелкова (Тепличка), Ніна Базарова (Списька Нова Вєсь) (віночок пісень «Іду я з роботи»). Призом журі була нагороджена Лаура Чущко (Біловежа) (пісня «Ой, заграла музика»), за пропагування української пісні приз одержав Тарас Носов (Краматорськ) (пісня «Ніч яка місячна»). Нагороджено було наймолодшу учасницю у солоспіву Вікторію Василенко (Берестів) (пісня «А на нашій дворі»), за краще виконання української пісні нагороджені були Никола та Іванна Галчикові (Нижня Ядлова) (пісня «Ой там на товчку на базарі»), за краще виконання авторської пісні приз одержала Лаура Гоншеніцова (Дуплин) (пісня «Ей, гой, такий мій миленький»), за краще виконання колискової пісні – Наталія Боровська (Кошиці) (пісня «Люлю же мі, люлю»), за пропагування народної

13-го жовтня цього року в кошицькому Клубі СРУСР відбулася перша зустріч в рамках циклу «Особистості серед нас», організатором якої була Регіональна рада. Першим гостем цього вечора була чудова співачка, лауреатка пісенного огляду «Маковицька струна» у соло і дуоспіву, солістка і модераторка хору «Карпати», але й ін-

Миколові Денісу – 80

25 листопада 2022 року член Президії Центральної ради СРУСР, голова Регіональної ради СРУСР в Бардіїві д-р Микола Деніс святкує своє 80-річчя. За спиною опинились здобутки і втрати, але залишився багатий життєвий досвід, який не дозволяє йому зійти з правильної дороги на звивистих і драматичних пересторогах життя.

Своєю педагогічною, культурно-освітньою і організаційною працею він здобув авторитет в колах учителів, працівників культури і широкої громадськості.

Микола Деніс народився 25 листопада 1942 року в Нижньому Верлиху Свидницького округу в багатодітній сім'ї. Початкову освіту здобув у рідному селі, а середню – у Свиднику (1959).

У 1959 – 1963 роках він навчався в Педагогічному інституті в Пряшеві за спеціальністю математика – фізика – робота в майстернях. Навчання закінчив в 1963 році, склавши державний випускний іспит з відзнакою.

Здобувши вищу освіту, присвятив своє життя школі, вихованню підростаючого покоління і поруч з тим працював в органах і організаціях Культурного союзу українських трудящих, а згодом в Союзі русинів-українців Словацької Республіки.

З серпня по вересень 1963 року був вчителем Основної дев'ятирічної школи у Великому Липнику.

Після проходження строкової військової служби (1963 – 1965) вчителював у таких школах: ОДШ Списька Бела (1965/1966), ОДШ Нижній Миросів Свидницького округу (1966 – 1970), в 1970 – 1980 роках був вчителем і заступником директора в ОДШ в Бардіїві (вул. Коменського). В 1984 р. на пражівському Педагогічному факультеті УПІШ склав державний ригорозний іспит – теорія викладання математики, і йому було

присвоєно звання доктора педагогіки (PaedDr.). У 1989-1990 роках Микола Деніс був шкільним інспектором відділу шкільництва Округового національного комітету в Бардіїві.

Згодом повернувся до вчительської роботи і з 1990 по 1992 рік він був учителем ОШ в Бардіїві. У 1993 – 1995 роках він став керівником Методичного відділу в Бардіїві, а в 1995 – 2003 рр. був вчителем і заступником директора Основної школи в Бардіїві.

З 2003 року Микола Деніс – на пенсії, проте не пориває зв'язки з школою.

Будучи пенсіонером, у 2003-2016 роках був вчителем і шкільним методистом ОШ у Раславицях.

Разом з дружиною, вчителькою Геленою (сьогодні вже покійною) виховали дочки Андрею (померла в 2005 р.) і Славку, які слідом за батьками здобули вищу освіту.

Членом КСУТу Микола Деніс став в 1959 році і не пориває зв'язки з культурно-національним життям русинів-українців і досі.

Не оглядаючись за спину, йде наполегливо вперед, вважаючи, що лише цілеспрямованою працею можна досягти прогресу в наш час, коли дійшло до розбиття національної єдності нашого населення на русинів і українців. Головою Регіональної ради СРУСР в Бардіїві і членом Президії Центральної ради СРУСР він є від 1993 року. Йому вдалося у значно складних умовах згуртувати людей різних професій і різного спрямування, яких єднає любов до рідної культури, мови і традицій нашого населення.

Микола Деніс – член Крайової комісії математичної олімпіади в Пряшеві і член комітету пражівської філії Об'єднання словацьких математиків і фізиків.

До дальших літ життя бажаємо нашому ювіляру міцного здоров'я.

На многая і благая літа!

–мі–

Кошицькі «Особистості серед нас»

▲ Ювілярка в колі членів співацької групи «Поляна».

ших колективів, успішна лікарка Маріка Побегова, яка в цьому році відзначила свій круглий життєвий ювілей. Під час зустрічі вона говорила про свої корені, рідне село, родину, в якій виросла, працю лікаря-пульмонолога, а передусім про свою любов до фольклору та української пісні. Розмову вела Людмила Гар'янська і протягом неї Маріка не тільки розмовляла з присутніми в залі,

але і заспівала. Ярослав Дірга і дальші члени чоловічої співацької групи «Поляна» були музичними гостями Маріки.

Маріка Побегова є словачка, родом із Жакаровець, а упродовж десятиріч дуже багато зробила саме для розвитку української пісенної культури.

З цієї нагоди голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан передав ювілярці Почесну грамоту СРУСР за особистий вклад у розвиток культури русинів-українців Словачини.

«свал»

▲ Почесну грамоту СРУСР ювілярці вручив Павло Богдан (фото вправо).

ПОБАЧИЛА СВІТ БІБЛІОГРАФІЯ МИКОЛИ ВЕГЕША

28 листопада відомому історикові, ученому-карпатознавцю, екскретору УжНУ, професорові кафедри політології і державного управління, членові Національної спілки журналістів України, членові Національної спілки краєзнавців України, лауреатові просвітанської премії імені Августина Волошина, почесному членові закарпатської «Просвіти» Миколі Вегешу виповниться 60 років. До цієї знакової дати народження відомого науковця молода дослідниця, випускниця УжНУ Анна Чаварга підготувала працю «Професор Микола Вегеш: біобібліографічний покажчик до 60-річчя від дня народження» (ТОВ «РІК-У», 2022). Це видання про майбутнього ювіляра – об'ємне: містить майже 550 сторінок. Отож про нього сказано різнопланово та багатогранно з погляду творчого та життєвого шляхів.

До уваги читача – наукова, педагогічна та політична діяльність Миколи Миколайовича. Представлено наукові, науково-популярні, навчально-методичні напрацювання автора – монографії, посібники, підручники, статті, рецензії,

публікації в газетах, на електронних ресурсах тощо.

Вступну статтю «Професор Микола Вегеш: історик, політик, людина» написав до-

цент Микола Олашин. Постає знаний історик і очима інших сучасників: письменників Володимира Фединишина, Дмитра Кешелі, поета Петра Скунця, літературознавців фольклориста та краєзнавця Івана Сенька, критика Миколи Зимомрі, громадської діячки й поетеси Софії Малильо. Вагомо в покажчику пред-

ставлено листування, зокрема з участю Романа Федоріва, Зірки Гренджі-Донської, Івана Дзюби, Миколи Мушинки, Володимира Грабовецького...

Удячний упорядниці, що й урахувала мої публікації (загалом в іменному покажчику представлений понад 20 разів), які так чи інакше пов'язані з Миколою Миколайовичем. А всього в списку літератури – понад 3900 позицій! До цього слід додати понад 35 сторінок фотоальбому, більше 20 сторінок цитувань, участь у наукових конференціях, керівництво кандидатськими й докторськими дисертаціями...

Пропоноване видання стане корисним не лише тим, хто безпосередньо цікавиться постаттю М. Вегеша. Це видання адресоване всім, хто так чи інакше хоче доторкнутися до вітчизняної історії.

Сам М. Вегеш якось сказав: «Аби спричинитися до поступу загальноукраїнської справи – для цього досить бути чесним і справжнім трудягою». Таким і постає з пропонованого біобібліографічного покажчика майбутній ювіляр. Вітати його наперед не буду, але устами П. Скунця вже скажу: «Живи, трудись, Микола, і твори!»

Володимир ТАРАСЮК.

následného zabudnutia, ničoty (ne)existencie, čo možno vnímať už v prvej básni *Zvieranie* («naplnená vodou a pokrytá // ľadovým fraktálom / ranného // mrazu a predsa je v tom // praskaní strach akoby mi / pod nohami ustupovala // bezodná hĺbka na ktorej dne // je prázdny priestor pre reč», с. 14).

Після закінчення Гімназії ім. Т. Г. Шевченка з українською мовою навчання в Пряшеві Зузана Баленчин продовжила навчання на Філософському факультеті Пряшівського університету, де вивчала українську мову і літературу.

Метафора в українській поезії Словаччини теж заслуговувала б уваги рецензентки.

-мі-

Метафоричний світ поезії

У другому номері за 2022 рік словацького журналу про поезію і поетів *Vertigo*, редакція якого знаходиться у Фінтиціях поблизу Пряшева, увагу привертає рецензія Зузани Баленчин.

Свою увагу вона зосередила на метафорі в збірці словацької поетеси Міли Гаугової *Z rastlinstva* (*vyd. Skalná ruža, 2021*). Зузана Баленчин розглядає метафору в класичному баченні – у перенесенні ознак одного предмета чи явища на інший на основі їхньої схожості.

Збірка Гаугової *Z rastlinstva* привернула увагу словацької

критики тим, що тут домінує архетип зими та естетика зникнення. Багата репрезентація рослинно-тваринних мотивів у взаємодії з мотивами людини є спробою багаторазово охопити буття в його цілісності, достукатися до «універсальної душі», яка включає також поступово зникаюче індивідуальне буття.

Зузана Баленчин приходить, між іншим, до такого висновку: «V rogovnaní s predošlými autorkinými knihami (logicky) vyznieva téma miznutia a prežitia intenzívnejšie. Lyrický subjekt má potrebu vypísať zo seba všetku strachy a neistoty zo smrti a

Генасамблея ООН ухвалила резолюцію щодо репарацій Україні від Росії Резолюцію підтримали 94 країни

Генасамблея ООН ухвалила резолюцію щодо створення реєстру збитків, завданих Україні внаслідок війни, розв'язаної Російською Федерацією, та виплат репарацій.

Резолюцію підтримали 94 країни. Ще 73 держави утрималися.

Водночас 13 країн не підтримали резолюцію. Серед них: Білорусь, ЦАР, Китай, Куба, КНДР, Еритрея, Ефіопія, Іран, Малі, Нікарагуа, Російська Федерація, Сирія та Зімбабве.

Зазначається, що держави ООН, які підтримали резолюцію, визнають, що «Російську Федерацію має бути притягнуто до відповідальності за будь-які порушення міжнародного права в Україні або проти України, включно з її агресією на порушення Статуту Організації Об'єднаних Націй, а також

будь-якими порушеннями міжнародного гуманітарного права та міжнародного права людини, і що вона повинна нести правові наслідки всіх своїх міжнародно-протиправних діянь, включно з відшкодуванням шкоди, зокрема будь-якої шкоди, заподіяної такими діяннями».

Крім того, цією підтримкою вони визнають необхідність створення у співпраці з Україною «міжнародного механізму для відшкодування збитків, втрат або шкоди, що є наслідком міжнародно-протиправних діянь Російської Федерації в Україні або проти України».

Ухвалення резолюції прокоментував голова Офісу президента Андрій Єрмак.

«За всі свої злочини Росія заплатить у всіх сенсах – включаючи репарації. Відтепер це

є волею ООН», – написав він у Telegram.

Крім того, на подію відреагував і президент України Володимир Зеленський.

«Від визвольної перемоги в Херсоні до дипломатичної перемоги у Нью-Йорку – Генасамблея ООН зойно дала зелене світло створенню компенсаційного механізму за російські злочини в Україні. Агресор заплатить за скоєне!» – заявив.

Війна в Україні: важливі рішення ООН

2 березня 2022 року Генеральна асамблея Організації Об'єднаних Націй підтримала резолюцію «Агресія проти України», у якій висловлюється заклик до Російської Федерації припинити бойові дії проти України й вивести усі російські війська з українських територій,

Сторінки минулого (68)

ВЕЛИЧНА – VELIČNÁ (окр. Дольний Кубін)

Скупі відомості говорять, що Величній на історичних стежках певною мірою могла дотикатися церква східного обряду. В минулому могли тут бути віруючі східного обряду, а отже могла проживати українська людина – русини. Їх роль в житті Величній могла бути лише епізодичною.

Історичні назви села: Magna villa (1272), Magna villa (1397), Nagfalw (1420), Nagyfalw (1487), в 1768 році село відоме під назвою Welkeg Wsy, в 1768 р. як Welka Wes, Welicschna, угорськи Nagyfalw.

За переписом населення 2021 року, в селі домінують римо-католики: із загальної кількості жителів 1 431 римо-католиками вважають себе 736 осіб, евангеліками – 420, в меншій мірі представлені греко-католики – 4, православні – 2 та інші віросповідання, без віросповідання – 227 осіб. Загалом абсолютну більшість жителі села становлять словаки – 1 394 особи.

Довідники зазначають, що римо-католицький приход тут був заснований 1351 року, який служив всім селам від Крайован до Оравського Подзамку. Римо-католицький костол довідники відносять до XIV ст. Заснування школи в XIV ст. у

Величній пов'язують із заснуванням евангелічного приходу. Евангелічний костол було побудовано в 1785 році, фару – в 1789 році, школу – в 1793 році.

Повертаючись назад, перед 1351 роком тут могли бути священники східного обряду. Це засвідчують результати канонічної візитації 1559 року, яка здійснилась на Ораві. З візитації випливає, що тут в 1559 році було загалом 54 священники, з них троє були лютерани, у двох священників релігійна приналежність була неясна, 49 священників було католицьких. З цих 54 священників 36 було жонатих. 29 священників могло бути східного обряду, бо вже від кінця XI ст. у римо-католицькій церкві було заборонено жонаті духовенство. Такі поселення, як Кубін, Мошовці, Коваровці, Пажить, Велична ще не мали постійного священника.

Іван Пастелій, який з 1787 року по 1790 рік був генеральним вікарієм Списького вікаріату східного обряду з осідком в Кошицях, у своїй латиномовній «Історії Мукачівської єпархії» (1790) не фіксує приходу східного обряду на Ораві. Додаймо, що Списький вікаріат входив до складу Мукачівської єпархії, яка тоді займала територію, тепер розділену між чотирма державами Україною, Угорщиною, Словаччиною та Румунією.

-мі-

У Меджилабірцях – більшість депутатів за партію «HLAS-SD»

Більшість у новообраному міському представництві Меджилаборець складають депутати за партію «HLAS-SD».

Від партії «HLAS-SD» були обрані Л. Ондрашик, М. Буховецький, В. Тарча, А. Калиняк, Р. Баяй, В. Колесарова, Д. Гучкова та О. Чернега.

А. Кулик, Л. Бетінець, М. Сметана та П. Гайдошова пройшли як незалежні кандидати.

Жителі міста також обрали Й. Антала, який балотувався від партії Smer-SD.

Приматор міста Владислав Вишньовський набрав 1500 голосів, що становить 70,52 %. Він переміг В. Лукачика, який набрав 456 голосів, що становить 21,43 %.

у тому числі з Криму і Донбасу.

12 жовтня Генеральна Асамблея ухвалила резолюцію щодо територіальної цілісності України попри намагання Росії заблокувати цей процес.

3 листопада 2022 року Рада безпеки ООН більшістю голосів не підтримала запропоновану Росією резолюцію щодо

«військових біолабораторій» в Україні.

Водночас 5 листопада Росія проголосувала за резолюцію, яку країна-агресорка сама ж запропонувала ООН. У ній вона засудила сама себе.

14.11.2022 р.
УНІАН.

▲ 9.11. 2022 р., як і планувалось, в Ужгороді демонтували монумент, який має офіційну назву «Україна-Визволителям». Рятувальники прив'язали його тросом, підпиляли основу та потягнули.

Як зазначили в Закарпатській ОВА (ОДА), на місці демонтованого аварійного радянського пам'ятника розглядають можливість встановлення пам'ятника або меморіалу на честь закарпатських єрських ітурмовиків 128 ОГШБр – героїв Україно-російської війни.

На підтримку проєктів в Полонинах виділять 8,696 млн євро

Національні парки Муранська планина і Полонини, за словами міністра навколишнього середовища Яна Будая (OLaNO) потерпають через проблеми з інфраструктурою і каналізацією.

З Плану відновлення та стійкості (Plán obnovy a odolnosti) на них надійде понад 17 мільйонів євро, з яких майже 8,696 мільйонів отримають Полонини.

В Національному парку Полонини буде реалізовано 13 проєктів т. зв. м'якого туризму.

Під час реалізації полонинських проєктів буде створено 46 робочих місць, після їх завершення – ще 23.

В обсерваторії на Колоничькому верху мають побудувати два нові оглядові павільйони.

Було підтримано створення центрів екологічної освіти в Новоселиці і Тополі.

У локації *Domček deduška Večernička* обабіч потоку буде створено освітню стежку, відвідувачі дістануться до культурно-

го центру пішохідним мостом, де продовжаться освітні проєкти з переглядом фільмів та лекціями лекторів.

Проєкт реконструкції польової станції в Руському з відновленням традиційних архітектурних елементів передано в адміністрацію Полонинського національного парку.

«Я радий, що в Полонину придуть інвестиції. Деякі підтримані проєкти є дуже хорошими, вони допоможуть регіону та працевлаштуванню», – визнає директор Управління Національного парку Полонини інж. Мирослав Бураль, маючи на увазі, наприклад, ремонт особняка в Стаціні чи будівництво екологічного центру в Новоселиці. У відремонтованому будинку в Стаціні буде відкритий музей. Не ремонт будинку виділено 1,83 млн євро.

Дж.: <https://www.minzp.sk/pool/np-muranska-poloniny/>

Фольклорний колектив «Карпатянини – сеньйор» – наша гордість

Початки фольклорного колективу «Карпатянини», який вже більше 60 років працює при Центральній раді Союзу русинів-українців Словацької Республіки, сягає 1959 року, коли було засновано народну капелу братів Гумеників. Тоді в українських класах

нішніх членів фольклорного ансамблю «Карпатянини». Сюжет, сценарій, драматургію програми підготувала Івета Світок.

Колишні і теперішні членів ансамблю привітав голова Центральної ради СРУСР Павло Богдан. Він, між ін-

шукання фольклорного колективу «Карпатянини». Цей концерт зроби на мене дуже добре враження, тому я думками повертаюся до початків 60-х років минулого століття, коли тодішній Центральний комітет Культурного союзу українських трудящих (КСУТ) заснував цей колектив. В той час ми виходили з філософії, що національній меншині потрібний також напівпрофесійний фольклорний колектив, який би вів колективи народної художньої творчості до вищого художнього рівня та заповнював культурно-освітні акції, які організу-

вав КСУТ. «Карпатянини» виростав при Піддукалянському українському народному ансамблі та за допомогою відділення народної художньої самодіяльності, в якому у той час працювали методисти Юрій Прохазка і Степан Микита. Тоді «Карпатянини» був на та-

Новини культури

• **КАНАДА.** У галереї Канадсько-української мистецької фундації (КУМФ) в Торонто триває благодійна виставка сучасного українського мистецтва «Опір», створеного під час війни з росією.

• **УКРАЇНА.** Незважаючи на війну, сфера культури буде профінансована в необхідному обсязі, бюджет на неї було збільшено на 235 млн грн.

• **ФРН.** У берлінській Helle Corpi Gallery 3 листопада відкрилась виставка українського скульптора, який наразі живе та працює в Німеччині, Олексія Золотарьова (Золотаря) під назвою «Низька висота».

• **УКРАЇНА.** Українські книжки, які збирали черкаси у межах акції «Chebookcrossing», відправлено в Чехію, Польщу та Німеччину, де їх буде розміщено у бібліотеках та публічних місцях, щоби кожен українець та іноземець зміг прочитати українську книгу.

• **УКРАЇНА.** У Львівській національній опері відбудеться прем'єра опери Євгена Станковича «Страшна помста».

• **УКРАЇНА.** Міжнародний інститут освіти, культури та зв'язків з діаспорою (МІОК) успішно провів VII Міжнародну науково-практичну конференцію «Українська мова у світі», що відбулася наживо та дистанційно.

• **АВСТРАЛІЯ.** На знак підтримки України на весвітньо відомій виставці скульптур просто неба «Скульптура біля моря» у Сідней сотні членів місцевої українсько-австралійської громади та їхніх прихильників взяли участь у розгортанні величезного українського прапора.

• **ГРУЗІЯ.** У Тбілісі 7 листопада відкрили Грузинсько-український інститут мови та культури при Університеті імені Іурама Таварткіладзе.

присявських середніх і вищих шкіл навчалось багато учнів і студентів, для яких необхідно було організувати культурне життя. У 1960-1961 рр. до згаданого колективу приєдналась танцювальна, а згодом і співоча частина.

З нагоди 40-річчя заснування ансамблю «Карпатянини» організував урочисту програму, на яку запросив колишніх учасників. Це стало поштовхом до того, що деякі колишні учасники вирішили продовжити діяльність, але вже як сеньйорський колектив.

Донині «Карпатянини» зберігає і розвиває традиції нашого народного мистецтва. Щоб пригадати славні сторінки «Карпатянина», в прямицькому кінозалі «Scala» початком листопада 2022 року відбулась програма під назвою «Помали, дідочку...», в якій виступили три генерації колишніх і ни-

шим, сказав: «Щира подяка належить тим, яким належить ідея заснування колективу, тим, які її втілили в життя, і тим, які її впроваджували довгі роки несли на своїх плечах. За той час в колективі працювали десятки, навіть сотні людей. Зокрема тим, які були членами колективу в останньому двадцятилітньому періоді, довелось працювати в нелегких, ба часом навіть дуже складних умовах. Та їх ентузіазм, незалежно від віку, привів колектив до успішних сьогоднішніх днів».

А ось слово одного із засновників колективу д-р Івана Гуменика (3.1.1926 – 17.10.2007), який в нашій розмові для газети «Нове життя», між іншим, сказав:

«На днях, 19 травня 2006 р., я був присутнім на урочистому концерті в Пряшеві з нагоди 45 річниці ви-

кому художньому рівні, що виступав і за кордоном.

За долю «Карпатянина» в дальших роках взялися такі ентузіасти фольклору, як Єва Олар, Ігор Крета, Йозеф Дворшак, Ян Секерак та інші, які пристосовували його діяльність новим нелегким умовам. Треба їм висловити велику подяку за їх роботу і попросити їх про заснування «Карпатяничка».

В сучасному колективі веде Марек Світок.

Багато чого «Карпатянини» вдалось досягти, багато чого ні, але радує, що і наперекір своєму віку, карпатянини не старіють і виступають далі не лише на фестивалях у Свиднику, Камйонці, але і в різних інших місцевостях Словаччини.

—м—

Фото Ладислава ЦУПЕРА.

Календар

1.12.1947 р. – помер письменник русофільського напрямку, редактор газети «Карпат» Юлій Гаджега (75). Народився 16.1.1879 р.
3.12.1722 р. – народився український просвітець-гуманіст, філософ, поет Григорій Сковорода (300). Помер 9.11.1794 р.
3.12.1897 р. – народився видатний український письменник Андрій Головка (125). Помер 5.12.1972 р.
3.12.1947 р. – засновано у Празі «Центральний союз русинів та українських студентів Чехословаччини» (75).
4.12.1962 р. – помер правник, один із засновників Православної єпархії в Пряшеві Нестор Демков (60). Народився 8.9.1893 р. на Львівщині.
6.12.1892 р. – народився український письменник, один з найскравіших та найбільш оригінальних українських драматургів першої половини ХХ ст. Микола Куліш (130). З листопада 1937 року Миколу Куліша розстріляли разом із великою групою української інтелігенції під Сандармохом (Карелія).
6.12.1992 р. – помер актор УНТ Михайло Попович (30). Народився 26.5.1914 р. в Доманинцях, тепер міська частина Ужгорода.
1972 р. – Словацьким літературним фондом засновано Премію ім. І. Франка (50).
7.12.1932 р. – засновано у Празі Українську наукову асоціацію (90).
7.12.1972 р. – помер у Пряшеві правник, політичний діяч Іван Пешак (50). Народився 20.9.1904 р. у Великому Липнику Старолібовнянського округу.
1972 р. – засновано Комісію художнього і фахового перекладу на українську мову при Об'єднанні словацьких перекладачів (50).

6.12.1992 р. – помер педагог, культурно-освітній діяч Юрій Железник (30). Народився 6.5.1933 р. в Ублі Снинського округу.
8.12.1832 р. – народився норвезький письменник, який виступав проти заборони української мови в Росії та проти законів Алпони в Угорщині Бйонстерне Бйорнсон (190). Помер 26.4.1910 р.
8.12.1977 р. – помер в Празі педагог, художник Мануїл Смерчанський (45). Народився 22.12.1888 р. у м. Залішки на Тернопільщині (Україна).
8.12.1912 р. – народився в Обаві на Мукачівщині педагог, один із засновників і перший ректор Ужгородського університету, дослідник словацько-українських та російсько-українських зв'язків Степан Добош (110). Помер 23.2.1978 р. в Пряшеві.
9.12.1932 р. – народився у Збої Снинського округу педагог, співавтор збірки прислів'їв і приказок, автор підручників з української мови і літератури Ілля Леґдан (90). Помер 18.9.2010 р.
9.12.2017 р. – померла в Гуменному поетеса Юлія Прокіпчак (5). Народилася 17.7.1935 р. в с. Двірці на Львівщині.
13.12.1797 р. – народився німецький поет Гайнріх Гейне (225). Помер 17.12.1856 р.
1932 р. – засновано в Братиславі українське студентське товариство «Добрянський» (90).
18.12.1937 р. – народився в Зборові Бардівського округу диригент-хормейстер, поет і публіцист, автор книжки «Християнські місії св. Кирила і Мефодія» Павло Василь (85).
20.12.1742 р. – помер в Малому Березному церковний діяч, Мукачівський єпископ Юрій Гаврило (Георгій Гавриїл) Благовський (280). Народився 1705 року у нині вже вимерлому селі Блажів теперішнього Сабинівського округу як Юрій Манкович. Згодом змінив прізвище на Благовський, за назвою місця народження.

10.12.1947 р. – помер визначний історик, літературознавець Микола Бескид (75). Видавав г. «Голос руского народа» (1918-20). Автор праць «Карпатська Русь» (1920), «Карпаторусская древность» (1928), «Поэзия Попрадова» (1928), «Юлий Иванович Ставорский-Попрадов», «А. В. Духнович и его поэзия» (обидві 1929), «Кириллица и глаголица» (1930), «Карпаторусская правда» (1933). Народився 29.6.1883 р. у с. Волдочківараля (Угорщина).
12.12.1902 р. – помер український поет, публіцист Павло Грабовський (120). Народився 11.9.1864 р.
13.12.1877 р. – народився український композитор, хоровий диригент Микола Леонтович (145). М. Леонтович – автор хорових обробок українських народних пісень «Щедрик», «Дударик», «Козака несуть», «Ой з-за гори кам'яної» та інших. Його різдвяна щедрівка «Щедрик» перекладена багатьма мовами і відома у англомовному світі як *Carol of the Bells*. Помер 23.1.1923 р.
15.12.37 р. – народився Нерон, римський імператор у 37-68 рр., останній із династії Юліїв-Клавдіїв (1985). Відомий деспотією, свавіллям, оргіями, убивством матері, гоніннями на християн, навмисним підпалом Риму.
16.12.1912 р. – народився в Київській Старолібовнянського округу педагог Миколай Миллий (110). Помер 8.3.1998 р.
1832 р. – народився громадсько-політичний та церковний діяч Михайло Молчан (190). Помер після 1870 р.
17.12.1992 р. – депутати Федеральних зборів Чехо-Словачини ухвалили постанову про припинення з 1 січня 1993 р. існування Чехо-Словацької Федеративної Республіки й утворення держав-спадкоємниць – Чехії та Словачини (30).

19.12.1817 р. – народився у Рудльові Воронівського округу політичний та громадський діяч Адольф Добрянський (205). Помер 19.3.1901 р.
19.12.1907 р. – народився в Коритняках на Ужгородщині історик Микола Лелекач (115). Автор праць «Руська шляхта на Підкарпатській Русі» (1936), «Культурні зв'язки Закарпаття з Україною і Росією в XVII-XVIII ст.» (1954). Помер 6.9.1975 р.
19.12.1927 р. – народився в Ганигівцях Сабинівського округу мітрополит чеських земель і Словачини Миколай (Коцвар) (95). Помер 30.1.2006 р.
20.12.1992 р. – помер у Празі історик, літературознавець, перекладач Юрій Гривняк (30). Народився 30.5.1912 р. у Великому Березному на Закарпатті.
21.12.1722 р. – народився Паїсій Величковський (уроджений Петро, в чернецтві також Платон), український православний святий (300). Старець і аскет, який тривалий час був наставником прочан на горі Афон у Греції, перекладач і духовний наставник. Помер 15.11.1794 р.
24.12.1892 р. – помер педагог, історик Юліан Целевич (130). Народився 23.3.1843 р.
1932 р. – перестала виходити в Пряшеві українська газета «Слово народа», редагована Іриною Невіцькою (90).

24.12.1937 р. – народився В'ячеслав Чорновіл, український політик, дисидент і політ'язень радянських часів, літературний критик, публіцист (85). Загинув 25.3.1999 р.
25.12.1897 р. – народився у Вишньому Верлику Свидницького округу автор творів для драматургів, гуморесок і поетичних творів Іван Новак (125). Помер 5.5.1974 р.
27.12.537 р. – у Константинополі – столиці Візантійської імперії – освячено храм святої Софії, який протягом тисячоліття був головним храмом православного світу (1485). Після захоплення візантійської столиці турками в 1453 р. його перетворили на мечеть Аїя-Софія.
29.12.1952 р. – помер український драматург Іван Кочера (70). Народився 6.10.1881 р.
30.12.1952 р. – помер чеський письменник Іван Ольбрахт, автор роману «Микола Шугай – розбійник» (70). Народився 6.1.1882 р.
30.12.1927 р. – народився у Чабинах Меджилабірського округу педагог, коменіолог Андрій Чума (95). Помер 2.5.1998 р.
31.12.1877 р. – народився український письменник, композитор, мистецтвознавець Гнат Хоткевич (145). Жертва сталінського терору. Розстріляний 8.10.1938 р.
31.12.1892 р. – народився український поет Розстріляного відродження Михайло Семенко (130). Розстріляний 24.10.1937 р.

В Кошицях (вул. Главна, 11) до ваших послуг
Zdravotnícke potreby
Gabriela Hajtášová M-SHOP

NOVE ŽYTĚ

KULT
MINOR

sk. Poštovní sada NITĚCH s.r.o., Prešov, Tlačí Grafotlač, Prešov. Ev. číslo EV 3301/09. Realizované s finančnou podporou Fondu na podporu kultúry národnostných menšín.

Vydáva Zväz Rusínov-Ukrajincov SR, IČO 00 177 725. Ročník 72. Šéfredaktor Miroslav Pjuck. Adresa redakcie: Janka Borodáča 5, 081 08 Prešov. Tel. 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Náklad: 500 ks. Ročné predplatné 10,40 € Štvrťročné predplatné 2,60 € Objednávky na predplatné prijíma každá pošta a doručovateľ Slovenskej pošty, alebo e-mail: predplatne@slposta.sk. Objednávky do zahraničia vybavuje Slovenská pošta, a.s., Stredisko predplatného tlače. Uzbecká 4, P. O. Box 164, 820 14 Bratislava 214, e-mail: zahranična.tlač@slposta.sk.

НОВЕ ЖИТТЯ

Видає Союз русинів-українців СР.
Рік видання 72. Головний редактор Мирослав Ллюк. Адреса редакції та адміністрації: 081 08 Пряшів, Янка Бородача, 5. Телефон 051/7733 707, e-mail: novezytta@nextra.sk. Рукописи і фотографії повертаються на просубу автора. Редакція залишає за собою право скорочувати статті. Статті, підписані авторами, висловлюють їх власні погляди і не обов'язково збігаються з поглядами редакції.